

[eu och facket]

Rör inte konflikträtten! Försvara Lex Britannia!

Som en följd av EU-domstolens avgörande i Lavalmålet – den fackliga blockaden mot ett skolbygge i Vaxholm – föreslår den borgerliga regeringen att facket inte får tvinga gästande företag att betala samma löner och villkor som svenska löntagare har. Det blir endast tillåtet att kräva minimilön och vissa andra minimivillkor. Kan det utländska företaget visa, genom ett kollektivavtal eller lagstiftad minimilön i hemlandet, att minimikraven uppfylls har facket inte rätt att kräva kollektivavtal eller vidta konfliktåtgärder.

Arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m) föreslår att Lex Britannia, som ger facken konflikträtt för att tvinga fram svenska kollektivavtal, i praktiken ska avskaffas. Lex Britannia tillkom i början av 1990-talet efter att Sjöfolksförbundets blockad mot det utlandsflaggade fartyget Britannia förklarats ogiltig av domstol. Lex Britannia gjorde det möjligt för facket att tillgripa stridsåtgärder mot ett utländskt företag i syfte att driva igenom ett svenskt avtal.

Regeringens lagförslag innebär ett dräpdrag mot den svenska fackföreningsrörelsen och ett grundskott mot den svenska kollektivavtalsmodellen. Förslaget röjer väg för låglönekonkurrens och utnyttjande av underbetald arbetskraft från andra EU-länder i Sverige. I förlängningen

hotar detta alla löntagares löner och arbetsvillkor i Sverige. Inte utan anledning anser Svenskt Näringsliv att Lavaldomen är ”mycket tillfredsställande”.

Vi kräver att regeringen drar tillbaka sitt lagförslag och att våra folkvalda politiker vägrar att anpassa svensk lagstiftning efter EU-domstolens antifackliga avgörande i Lavalmålet. Sverige har inte överlätit några befogenheter till EU att överpröva arbetsrättsliga lagar som tillkommit i demokratisk ordning i Sveriges Riksdag. En förutsättning för Sveriges medlemskap i EU är de garantier som gavs inför folkomröstningen 1994 om att kollektivavtalsmodellen skulle förbli oantastad.

Rör inte konflikträtten! Försvara Lex Britannia!

Hitintills har uttalandet antagits av:

Kommunal Stockholms län sektion 30 (2.900 medlemmar)

Kommunal Stockholms län (78.000 medlemmar)

Transport avdelning 3 Göteborg (drygt 5.000 medlemmar)

Styrelsen SEKO Klubb Årsta postterminal

Grupp 30/Volvo Verkstadsklubb Göteborg (295 medlemmar)

Grupp 34/Volvo Verkstadsklubb Göteborg (240 medlemmar)

Bli med i Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk

Lavaldomen och EU:s utstationeringsdirektiv visar att EU är ett allvarligt hot mot den svenska arbetsmarknadsmodellen med konflikträtt och kollektivavtal, eller med andra ord ett grundskott mot de landvinningar som svensk fackföreningsrörelse gjort de senaste hundra åren.

Lissabonfördraget, den nya EU-grundlagen, innebär inget skydd för de fackliga rättigheterna såsom det hävdas från LO-ledningen och andra EU-entusiaster. Tvärtom så innebär Lissabonfördraget i praktiken att Lavaldomen och andra antifackliga EU-domar grundlagsfästs, dvs. de blir cementerade och opåverkbara för politiska beslutsfattare.

Och, som vanligt i EU-sammanhang, det kommer mera. På riksdagens bord ligger en proposition som syftar till att införliva EU:s tjänstedirektiv i svensk lagstiftning, vilket medför att låglönekonkurrensen kommer att breda ut sig än mer.

EU-kommissionen kommer inom kort att lägga fram ett säsongsarbetardirektiv som enligt LO:s ordförande Wanja Lundby-Wedin öppnar för "en total avreglering av arbetsmarknaden".

För att bjuda motstånd mot denna förödande utveckling har Folkrörelsen Nej till EU initierat ett tvärfackligt nätverk, Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk. Det är öppet för dig som är fackligt aktiv (eller bara medlem) och EU-kritisk. Det kostar ingenting och du behöver inte vara

medlem i Folkrörelsen Nej till EU (men det är inget hinder).

Nätverkets syfte är utbyte av information, kunskapsuppbyggnad samt att anordna och samordna olika aktiviteter. Nätverket har startat som en mejlgrupp för informationsspridning och med att producera ett digitalt nyhetsbrev. Det kommer också att beredas utrymme för nätverket på hemsidan www.nejtill.eu.se. Efterhand avser vi att anordna seminarier, hearingar, studiecirklar etc. Nätverket avser också att etablera kontakt och samarbete med andra fackligt inriktade EU-kritiska organisationer, såsom Fagbevaegelsen Mod Unionen i Danmark, Trade Unionists Against the EU Constitution i England och Nei til EU:s Faglig utvalg i Norge.

Nätverket administreras av Gösta Torstensson, Folkrörelsen Nej till EU (och passiv medlem i Kommunal). Du som vill bli med i nätverket mejlar gosta.torstensson@nejtill.eu.se. För mer information ring 070-286 08 70.

Eva Anderzon, Kommunalarbetareförbundet
Jan-Erik Gustafsson, Fackförbundet ST
Jannika Fahlander, Handelsanställdas Förbund
Jannis Konstantis, Fackförbundet Seko
Kent Wahlberg, Livsmedelsarbetareförbundet
Maria Pohn, Vårdförbundet
Mats Norrstad, Lärarförbundet
Jonny Widstrand, Fackförbundet Unionen
Minna Pyykölä, Journalistförbundet
Patrik Ljunggren, Transportarbetareförbundet
Peter Lilja, Industrifacket Metall
Rolf Axelsson, Hamnarbetareförbundet

Fritt fram för lönedumpning!

Så var det klippt då. AD har följt EU-domstolen och dömt Elektrikerna och Byggnads att betala rättegångskostnader och skadestånd, 2,5 miljoner, till det lettiska företaget Laval efter blockaden mot skolbygget i Vaxholm 2004. AD-domen innebär att det är fritt fram för utländska företag att lönedumpa, och om facket vidtar motåtgärder för principen om lika lön för lika arbete hotar höga skadestånd. Vi står alltså inför en juridisk-politisk härdsmläta – två fackförbund ska betala skadestånd för åtgärder som inte ens Arbetsdomstolen, Sveriges regering eller riksdag visste var brottsliga när de inträffade.

Förhoppningsvis har beskedet sänt chockvågor genom hela arbetarrörelsen. Det borde nu stå solklart att arbetsrätten inte längre är en nationell angelägenhet. LO-ledningen, som tvärsäkert hävdade att Lissabonfördraget innebär en förstärkning av löntagarnas rättigheter, borde känna sig rejält blåsta. För kritikerna av fördraget är detta naturligtvis ingen överraskning. Internt har exempelvis representanter för flera fackförbund försökt pressa LO-ledningen att begära undantagsregler från fördraget, eftersom rättighetsstadgans artikel 28 [som hävdats skulle garantera kollektiva åtgärder] övertrumfas av förklaringen till artikel 52, som diffust begränsar den rätten. ”Det följer emellertid av en väl etablerad rättspraxis att dessa rättigheter kan begränsas, särskilt inom ramen för en gemensam organisation av marknaden [...]”

JA, NI FÖRSTÅR SJÄLVA: JURISTERNA i EU-domstolen har tolkat och kommer att tolka skrivningarna som att marknadsfrihet går före löntagarnas rättigheter – och det är EU-domstolen som har makten, även i Sverige.

En iskall dusch och nu måste LO röra på sig, men åt vilket håll? Det enda positiva med domen är att det borde tvinga arbetarrörelsen att radikaliseras, bekänna färg och mobilisera.

Fackföreningsrörelsen skapades en gång för att kämpa för arbetarnas intressen, men nu har man, genom att tyst följa det socialdemokratiska partiet in i EU-buren, själva skrivit under Laval-domen. LO-ledningen måste våga ta in att det inte handlar om regeringen Reinfeldt utan om EU. Facket måste våga göra medlemskapet till en

politisk fråga eftersom det så uppenbart strider mot löntagarnas intressen, och man måste våga använda konflikträtten för att rädda konflikträtten.

Inom LO finns lokala initiativ som förhoppningsvis kan sätta press på ledningen. Stockholmsdistriktet har exempelvis kört igång Budkavle för välfärd, en Trondheimsmodell på svenska, där radikala krav formulerats som inte bara handlar om att byta regeringen utan också om att byta politik. Det kan dock bli svårt för facket att mobilisera på bevarad strejkrätt, som så sällan används, men alla löntagare borde förstå vad social dumpning innebär. Även Dagens Nyheters ledarskribent Peter Wolodarski, som förstås var själagläd efter AD-domen: ”... utslaget innebär ändå en slags upprättelse: trakasserier av utländska byggnadsarbetare kan inte rättfärdigas med hänvisning till en diffus svensk modell.”

Men det är ingen match att skriva ledare i Dagens Nyheter. Jag kan göra det väckt mitt i natten bakbunden. Varför inte hyra in lettiska skribenter och sedan köra artiklarna i ett översättningsprogram? Det skulle vara en toppenaffär för Bonniers och ingen skulle märka någon skillnad. Utom Wolodarski som måste konkurrera om jobbet med människor som är beredda att hala det liberala positivet för 35 kronor i timmen.

– Vi står i vägen!, dundrade dåvarande LO-ordföranden Bertil Jonsson på kongressen 1996 mot regeringen Perssons uppgörelse med Centern om försämrade arbetsrätt och a-kassa. Sedan tågade tusentals delegater ut på Stockholms gator i protest. Gör det igen!

Ann Charlott Altstadt

Bild: CHRISTER THEMPANDER

Hans Tillys fromma förhoppningar [del 2]

Byggnads ordförande Hans Tilly hoppas att EU ska kunna återställa ”det som blivit förstört” till följd av EU-domstolens fackföreningsfientliga förhandsavgörande i Laval-målet.

För det första vill han att EU ska anta ett socialt protokoll som ”garanterar likvärdiga villkor för arbetstagare”. [Se del 1 av denna artikel.] För det andra vill Hans Tilly ”arbeta aktivt i EU för att i relevanta direktiv, såsom utstationeringsdirektivet och upphandlingsdirektivet, stärka samhället och fackets möjligheter att skydda arbetstagarnas villkor”.

En grundförutsättning för att förändra EU:s gällande direktiv, är att EU-kommissionen lägger fram ett sådant förslag. I vart fall vad gäller utstationeringsdirektivet förefaller det inte särskilt troligt eftersom kommissionen till fullo delar den tolkning av direktivet som EU-domstolen gjort i en serie antifackliga domar, däribland Laval-domen.

UNDER LAVALMÅLETS SKRIFTLIGA och muntliga förhandlingar menade EU-kommissionen att Sverige har implementerat utstationeringsdirektivet på ett felaktigt sätt eftersom man utelämnat minimilöner i den svenska utstationeringslagen.

I sitt skriftliga yttrande till EU-domstolen kritiserade kommissionen att de svenska lagreglerna i Lex Britannia kan användas för att driva igenom andra villkor än de som finns listade i utstationeringsdirektivet. Minimilön är ett

sådant villkor. Slutsatsen i kommissionens skriftliga yttrande var att ”ett nationellt system” som ställer sådana villkor på ett utländskt företag ”inte är förenligt med artikel 49 om fri rörlighet i EU-fördraget”.

Under den muntliga förhandlingen i EU-domstolen menade EU-kommissionens ombud [däribland svensken Jonas Enegren] att utländska företag bara kan tvingas ingå kollektivavtal om det finns en garanterad minimilön, något som den svenska modellen saknar: ”För att det svenska systemet ska kunna godtas som metod för minimilön måste det gälla i allmänhet för sektorn och det får inte finnas någon skillnad mellan inhemska och utländska tjänster.”

Kommissionen kritiserade att de svenska lagreglerna i Lex Britannia kan användas för att påtvinga utländska företag andra villkor än utstationeringsdirektivet minimivillkor. Minimilön är ett sådant villkor som finns i direktivet men inte i den svenska utstationeringslagen.

Kommissionen ansåg att svenska kollektivavtal som innehåller annat än de löne- och arbetsvillkor som finns listade i utstationeringsdirektivet inte är förenliga med artikeln om fri rörlighet i EU-fördraget.

EU-domstolen gav EU-kommissionen rätt på alla punkter.

Mot denna bakgrund kan man fråga; varför skulle EU-kommissionen vara intresserad av att riva upp utstationeringsdirektivet och förhandla på nytt?

Dessutom. Den nya kommission som José Manuel Barroso plockat samman blir än mer högerdominerad än den tidigare. Av de 27 kandidaterna är tretton från konservativa/kristdemokratiska partier. Åtta är liberaler och sex är socialister.

MEN OM HANS TILLY, MOT FÖRMODAN, skulle förmå övertala EU-kommissionen att lägga förslag om att omförhandla utstationeringsdirektivet, då reser sig nästa fråga: Varför skulle en revidering av direktivet leda till de förbättringar som han efterlyser?

Om kommissionen lägger fram ett konkret ändringsförslag av utstationeringsdirektivet, hamnar det på ministerrådets och parlamentets bord. Därefter ska dessa båda institutioner försöka komma överens och det de eventuellt kommer överens om ska godkännas av en kvalificerad majoritet i ministerrådet och en majoritet i parla-

mentet.

Hur ser förutsättningarna ut i EU:s ministerråd?

För en gång skull kan jag hålla med arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin som i en intervju med Dagens Nyheter [19 augusti 2008] nyktert konstaterade: "Att göra som facken och kräva en omförhandling av utstationeringsdirektivet är däremot att sätta modellen på spel. Med tanke på hur EU:s sammansättning har förändrats efter utvidgningen är risken stor att resultatet skulle gå i en helt annan riktning än den som facken vill se".

NÄR MINISTERRÅDET DEN 24 september 1996 med kvalificerad majoritet beslöt att anta den "gemensamma ståndpunkt" rörande utstationeringsdirektivet som kompromissats fram under drygt fem års förhandlingar mellan medlemsstaterna och mellan ministerrådet och parlamentet, avstod Portugal från röstning samtidigt som Storbritannien röstade emot. I sin röstmotivering förklarar den brittiska delegationen att man "anser att direktivet är byråkratiskt och i synnerhet att det står i strid med den inre marknadens principer eftersom det ställer hinder i vägen för det fria tillhandahållandet av tjänster mellan medlemsstaterna".

Det var högerpartiet Tories med John Major som premiärminister, som satt på regeringstaburetterna vid den här tiden i Storbritannien. Men under Laval-målet i EU-domstolen var det Tony Blair och Labourregeringen som intervenerade mot de svenska fackförbunden och till stöd för det lettiska företaget Laval. Detsamma gjorde regeringarna i Lettland, Estland, Litauen, Polen och Tjeckien.

Dessa länder har idag tillsammans 83 röster i ministerrådet. En blockerande minoritet kräver 91 röster. Men på goda grunder kan man anta att det är fler av de nya medlemsländerna i Öst- och Centraleuropa som intar samma hållning. Det räcker med ett av låglöneländerna Rumänien [14 röster] eller Bulgarien [10 röster] för att blockera ett beslut i ministerrådet.

Hur ser förutsättningarna ut i EU-parlamentet?

Även parlamentets sammansättning har förändrats sedan mitten på nittio-talet då socialdemokraterna var den största partigruppen. EU-parlamentsvalet i början av sommaren blev en stor framgång för den politiska högern och ett ännu

Bild: ROBERT NYBORG

större nederlag för socialdemokraterna.

Den konservativa EPP-gruppen ökade fick 265 platser i parlamentet. [Noteras ska att det brittiska Torypartiet som tidigare ingick i EPP-gruppen, har bildat en ny antifederalistisk konservativ parlamentsgrupp, ECR, med sammanlagt 54 ledamöter. Med dessa skulle EPP-gruppen ha 319 platser.]

SAMTIDIGT GJORDE SOCIALISTERNA ett katastrofval och förlorade 55 platser i EU-parlamentet. I Tyskland fick SPD 20,8 procent av rösterna vilket är socialdemokraternas sämsta valresultat genom tiderna. Detsamma gäller i Storbritannien där Labour fick 15,7 procent av rösterna, en tillbakagång med 6,9 procent jämfört med valet 2004. Labour blev bara det tredje största partiet efter konservativa Tories och EU-motståndarna UK Independence Party och tappade fem av sina 18 mandat i EU-parlamentet. I Frankrike fick socialdemokratiska PS 16,5 procent av rösterna, bara två tiondelar mer än miljöpartiet Europe écologie och drygt elva procent mindre än högerpartiet UMP under ledning av Nicolas Sarkozy. De inbördes splittade franska socialisterna gjorde sitt sämsta val någonsin.

Mot bakgrund av att det är den politiska högern som radikalt stärkt sin ställning i såväl EU-kommissionen, EU:s ministerråd och EU-parlamentet, är oddsen för en omskrivning av utstationeringsdirektivet i enlighet med Hans Tillys intentioner dåliga. Minst sagt.

Gösta Torstensson

Europafacket bluffar om Lissabonfördraget

John Monks, Europafackets generalsekreterare, är glad över att alla EU-länder nu skrivit under Lissabonfördraget, EU:s nya grundlag. Han menar att de sociala rättigheterna därmed får en starkare position.

Är detta sant? Är det så att Lissabonfördraget innehåller det skydd för de svenska kollektivavtalen och den svenska konflikträtten som EU-anshängarna falskt påstod att vi hade fått i det svenska medlemskapsavtalet?

Det som John Monks hänger upp sina förhoppningar på är att EU:s så kallade stadga om de grundläggande rättigheterna blir rättsligt bindande om och när Lissabonfördraget träder i kraft. I rättighetsstadgans artikel 28 med rubriken "Förhandlingsrätt och rätt till kollektiva åtgärder", kan vi läsa:

"Arbetsstagare och arbetsgivare, eller deras respektive organisationer, har i enlighet med unionsrätten samt nationell lagstiftning och praxis rätt att förhandla och ingå kollektivavtal på lämpliga nivåer och att i händelse av intressekonflikter tillgripa kollektiva åtgärder för att försvara sina intressen, inbegripet strejk."

Texten kanske låter som en bekräftelse av Europafackets förhoppningar, men det är enbart en villfarelse.

FÖR DET FÖRSTA; RÄTTIGHETSSTADGAN tillför inte en enda ny rättighet till EU:s medlemsländer. "Stadgan utgör i huvudsak en kodifiering av de rättigheter, friheter och principer som redan erkänns i unionsrätten", konstateras det i regeringens Lissabonproposition (2007/08:168).

Redan i det första förslaget till konstitution för EU, som röstades ned i Frankrike och Holland, gjordes det helt klart att stadgan inte handlar om att garantera allmänna rättigheter för EU:s medborgare utan att den bara kan tillämpas på EU:s egna institutioners beslut och när medlemsstaterna tillämpar EU-rätten.

I Lissabonfördraget, som ersätter den nedröstade EU-konstitutionen, har rättighetsstadgan lyfts ur fördragstexten och bifogats fördraget i form av ett protokoll. Genom att en referens till stadgan införs i själva fördragstexten blir den rättsligt bindande. Samtidigt klargörs det återigen att stadgan inte tillför några nya rättigheter eller

principer för medlemsländerna.

För det andra; ett skriftligt svar från den svenska EU-kommissionären Margot Wallström [4 oktober 2007] på en fråga som vänsterpartiets EU-parlamentariker Eva-Britt Svensson ställt till EU-kommissionen visar att Lissabonfördraget inte ändrar någonting i sak.

"När det gäller förhållandet mellan grundläggande rättigheter och de fyra grundläggande friheterna (fri rörlighet för personer, varor, tjänster och kapital) har EG-domstolen utvecklat tydliga principer. Kommissionen anser att denna rättspraxis inte på något sätt kommer att påverkas genom att stadgan görs juridiskt bindande."

För det tredje; EU:s rättighetsstadga tillämpas redan av EU:s lagstiftande institutioner. När rättighetsstadgan den 7 december 2000 antogs som en politisk deklaration åtog sig EU-kommissionen, EU-parlamentet och EU:s ministerråd att tillämpa stadgan även om den inte getts formell bindande karaktär i EU-rätten.

I ett svar till den danske EU-parlamentarikern Jens-Peter Bonde den 6 oktober 2006, upplyste EU-kommissionens ordförande, José Manuel Barroso, att stadgan redan använts 117 gånger vid antagande av rättsakter i EU.

FÖR DET FJÄRDE; ATT RÄTTIGHETSSTADGAN blir juridiskt bindande har ingen praktisk betydelse för EU:s domstol i Luxemburg. I regeringens promemoria om Lissabonfördraget [Ds 2007:48] konstaterar att "EG-domstolen tillämpar redan motsvarande rättighetsskydd som i stadgan i sin rättspraxis".

Enligt Pernilla Lindh, svensk domare i EU-domstolen, har domstolen vid elva tillfällen direkt hänvisat till EU:s rättighetsstadga. "Den spelar mycket stor roll för domstolens bedömning. Som jag ser det är stadgan bindande redan i dag. Skillnaden om den skrivs in i Lissabonfördraget vore att det blir svart på vitt att stadgan är bindande. Men någon skillnad i praktiken blir det alltså inte för domstolens bedömning jämfört med i dag", säger Pernilla Lindh [Kommunalarbetaren, nr 20/08].

Det är idag svårt att veta vilka politiska konsekvenser rättighetsstadgan kommer att få och hur den konkret kommer att påverka den svenska arbetsmarknadsmodellen. Vad vi vet är att det inte är regeringen eller riksdagen som avgör detta, utan juristerna i EU-domstolen när Lissabonfördraget träder i kraft.

Lissabonfördraget innebär nämligen att EU-

domstolen även i formell mening får rätt att överpröva den svenska kollektivavtalsmodellen. I ingressen till rättighetsstadgan regleras det att stadgan ska tolkas av unionens och medlemsstaternas domstolar. Svenska domstolar kan och ska begära förhandsbesked av EU-domstolen för att den ska bestämma innebörden i rättighetsstadgan och därmed bestämma ramarna för den svenska modellen på arbetsmarknaden.

De fackliga organisationernas första försvarslinje i Vaxholmsfallet var att Arbetsdomstolen inte skulle begära ett förhandsavgörande från EU-domstolen, eftersom "rätten att reglera fackliga stridsåtgärder ligger kvar hos medlemsstaterna" såsom det formuleras i ett officiellt dokument från LO, Byggnads och Elektrikerförbundet med rubriken "De fackliga organisationernas rättsliga argument i Laval-målet".

LISSABONFÖRDRAGET GÅR STICK I STÄV mot denna viktiga och riktiga principiella hållning. Rättighetsstadgans artikel 28 erkänner rätten att "tillgripa kollektiva åtgärder" för arbetstagarna eller deras organisationer "i enlighet med unionsrätten samt nationell lagstiftning och praxis". När Lissabonfördraget börjat verka kan man därför inte längre hävda att arbetsrätten är en nationell angelägenhet. Beslutanderätten går förlorad till EU, närmare bestämt till de enväldiga och politiskt oansvariga juristerna i Luxemburg.

Lissabonfördraget innebär dessutom att den rättspraxis som EU-domstolen tillämpade i Vaxholmsdomen blir fördragsfäst. I det av Lissabonfördraget reviderade Fördraget om Europeiska unionen anges det [artikel 6.1 tredje stycket] att rättighetsstadgan ska tolkas och tillämpas i enlighet med de allmänna bestämmelserna i stadgan och "med vederbörlig hänsyn till de förklaringar som det hänvisas till i stadgan".

I en förklaring till artikel 52 i stadgan, som handlar om rättigheternas räckvidd och tolkning, refereras det till EU-domstolens rättspraxis enligt följande: "Det följer emellertid av en väl etablerad rättspraxis att dessa rättigheter kan begränsas, särskilt inom ramen för en gemensam organisation av marknaden [...]"

De rättigheter stadgan innehåller, till exempel rätten till kollektiva åtgärder i artikel 28, kan således, enligt förklaringen till artikel 52, begränsas med hänvisning till den inre marknaden med fri rörlighet för varor, kapital, tjänster och arbetskraft. Det vill säga precis det EU-domstolen

BILD: ROBERT NYBERG

gjorde i Vaxholmsfallet.

Lissabonfördraget konstitutionaliserar (eller grundlagsfäster) den antifackliga Lavaldomen, även om Europafackets generalsekreterare försöker inbilla oss något annat.

Samtidigt som John Monks hurrar för Lissabonfördraget fördömer han de engelska, polska och nu de tjeckiska undantagen från fördraget: "Europafacket kommer att fortsätta att arbeta för att försäkra att alla europeiska arbetare ska behandlas rättvist och lika."

Polen och Storbritannien har fått ett undantag från EU:s rättighetsstadga i form av ett juridiskt bindande protokoll. I protokollet betygas att "Stadgan ska inte utvidga Europeiska unionens domstols [...] möjlighet att fastslå att Polens eller Förenade kungarikets lagar och andra författningar, administrativa praxis eller administrativa åtgärder är oförenliga med de grundläggande rättigheter, friheter och principer den bekräftar".

Innebörden av det polsk/brittiska protokollet, liksom det ännu oskrivna tjeckiska undantaget, är knappast odiskutabel, men översatt till svenska förhållanden skulle det kunna betyda att EU-domstolen i framtiden inte skulle kunna överpröva och underkänna den svenska arbetsrättsliga lagstiftningen. Med andra ord skulle den antifackliga Lavaldomen neutraliseras och vi skulle erhålla det juridiskt bindande undantag för den svenska arbetsmarknadsmodellen som EU-anshängarna ljög om att vi hade fått 1994.

Gösta Torstensson

Fackens krav på tjänstedirektivet är uppfyllda

I början av 2004 presenterar EU-kommissionen ett förslag till hur tjänsthandeln inom EU ska regleras, eller snarare avregleras, det så kallade tjänstedirektivet. Tjänster är allt från sjukvård till hårklippning, i princip allt som du inte kan tappa på foten.

Tjänstedirektivet handlar om att skapa en transnationell tjänstemarknad inom EU, med fri konkurrens som huvudregel. Den fria rörlighet för tjänster som ingår i EU:s ”fyra friheter” begränsas av att länder har olika regler för arbetsmarknaden och olika slag av offentliga monopol.

Grundtanken i direktivförslaget är att en tjänst eller en tjänsteföretag som är godkänd i ett EU-land ska ha fritt tillträde till de övriga. Uppfyller tjänsteföretaget de krav man ställer i det land där företaget har sin hemvist ska det också kunna sälja sina tjänster i vilket annat EU-land som helst.

I ett gemensamt brev till EU-kommissionären Frits Bolkestein hösten 2004 framför ordförande för LO, TCO och Saco synpunkter på förslaget till tjänstedirektiv.

För det första att det ”i direkta skrivningar” i tjänstedirektivet ”slås fast att direktivet inte får innebära några inskränkningar i föreningsfriheten, den fria förhandlingsrätten, rätten att teckna kollektivavtal och rätten att vidta stridsåtgärder”.

För det andra att det klargörs i tjänstedirektivet att ”löner och arbetsvillkor normalt skall regleras i kollektivavtal i landet där verksamheten utförs”. Det måste även förtydligas att direktivet ”inte hindrar en tillämpning av förmånligare

arbets- och anställningsvillkor än den miniminivå som anges i utstationeringsdirektivet”.

För det tredje måste det vara möjligt ”att kräva att företag ska ha en representant i det land tjänsterna utförs. Denna representant ska ha fullmakt att företräda företaget i alla fackliga angelägenheter, som rör den verksamhet som utövas i värdlandet, t ex teckna kollektivavtal, ansvara för att dessa följs samt för att arbetsmarknadslagstiftningen efterlevs”.

Förslaget till tjänstedirektiv skulle antas av både EU:s ministerråd och EU-parlamentet. Så skedde i december 2006 efter mycket dribbel och trixande. Det antagna tjänstedirektivet framställdes av EU-vänstern som en stor framgång för socialdemokraterna och fackföreningsrörelsen.

MEN MED FACIT I HAND KAN VI IDAG konstatera att inget av de krav som LO, TCO och Saco framställde i brevet till EU-kommissionär Bolkestein har uppfyllts.

De två första kraven – bland annat ”rätten att vidta stridsåtgärder” och att tjänstedirektivet inte får hindra en ”tillämpning av förmånligare arbets- och anställningsvillkor än den miniminivå som anges i utstationeringsdirektivet” – sköts de i sank av EU-domstolen i den beryktade Lavaldomen i december 2007.

EU-domstolen slog fast att svenska fackförbund inte får kräva mer än de miniminivåer vad gäller löner och arbetsvillkor som finns uppräknade i EU:s utstationeringsdirektiv, och om det utländska entreprenadföretaget redan har kollektivavtal eller enskilda anställningsavtal som uppfyller dessa minimiregler har de svenska fackförbunden inte rätt att tillgripa stridsåtgärder.

Att utstationeringsdirektivet har direkt koppling till tjänstedirektivet är en konsekvens av att EU-kommissionen tog bort den så kallade ursprungslandsprincipen efter protester från EU-parlamentet och Europafacket, och i stället hänvisar till utstationeringsdirektivet (skäl 86).

Av de omkring 400 ändringsförslagen som EU-parlamentarikerna hade att ta ställning till i omröstningen i februari 2006 fanns ett mycket viktigt som vänstergruppen i parlamentet hade lagt fram. Det handlade om motsatsen till ursprungslandsprincipen – en uttalad och entydig värdlandsprincip.

Hade förslaget antagits hade det i princip varit klart att svenska lagar, regler och avtal ska gälla för alla företag, inhemska eller utländska, som

BILD: ROBERT NYBERG

verkar i Sverige. Tjänstedirektivet hade oskadliggjorts. Vi skulle slippa fler Vaxholmsfall i framtiden. Men förslaget röstades ned, av bland andra de svenska socialdemokraterna i EU-parlamentet.

Vad det gäller de svenska fackliga centralorganisationernas tredje krav, dvs. att det måste vara möjligt "att kräva att företag ska ha en representant i det land tjänsterna utförs", så har även det kravet skjutits i sank av EU-domstolen och EU-kommissionen.

I en dom den 19 juni 2008, som gällde en anmälan som EU-kommissionen gjort mot Luxemburg för oriktigt införlivande av utstationeringsdirektivet, slår EU-domstolen att Luxemburg kräver för mycket av arbetsgivarna när de begär att utstationerade företag ska ha ett ombud som bor i landet.

I Sverige regleras detta i den så kallade filiallagen som innebär att fysiska personer som bedriver näringsverksamhet i Sverige måste ha en föreståndare som bor i Sverige och ansvarar för verksamheten i landet.

Men i början av december 2008 damp det ned ett brev hos den borgerliga alliansregeringen. I en så kallad öppningsskrivelse ställde EU-kommissionen en rad frågor om filiallagens innebörd med begäran om snabbt svar och ett avslutande hot om att inleda ett formellt fördragsbrottsförfarande.

I DEN PROPOSITION OM TJÄNSTEDIREKTIVET som regeringen lade fram den 20 maj 2009 skriver den att kravet på en föreståndare som bor i Sverige kan uppfattas så att det strider mot tjänstedirektivets regler om etableringsfrihet. Därför ska det avskaffas för näringsidkare från länder inom EES-området (EU-länderna samt Norge, Island och Liechtenstein).

Den 4 november sade riksdagen med röstsiffrorna 151-145, ja till regeringens tjänstedirektivs-proposition. Vid årsskiftet slopades kravet på att ett utländskt företag måste ha en filial i Sverige, en arbetsgivarrepresentant som såväl facket, Arbetsmiljöverket och Skatteverket kan som kontakt med eller motpart inom landets gränser.

Fackförbundens rätt att förhandla och ingå och tillämpa kollektivavtal äventyras om det inte finns en behörig representant för arbetsgivarna i Sverige. I framtiden kan facken tvingas resa till Cypern, Portugal, Bulgarien eller andra länder för att förhandla om kollektivavtal, något som i praktiken är omöjligt.

Eva-Britt Svensson

Privatisering av Stockholms hamn

"Ett mycket ovälkommet beslut." Det är Hamnarbetarförbundets kommentar till att styrelsen för Stockholm Hamn AB, som ägs av Stockholms stad, i mitten av december beslutade att sälja dotterbolaget Stockholms Stuveri och Bemanning AB till en privat aktör, Logistik Entreprenader AB.

Styrelsens beslut ska några veckor in på nästa år konfirmeras av fullmäktige men ingen tror på någon ändring då majoritetsförhållandet är detsamma som i bolagsstyrelsen. Logistik Entreprenader AB är ett snabbt växande företag med bemanning och konsulteri inom logistik som huvudsaklig affärsidé. Stuveri är en för dem helt ny bransch men de säger sig vilja använda stuveriet i Stockholm som en hävstång in i Göteborgs hamn.

Privatiseringsplanerna har funnits länge, men "har nu skett i svindlande fart", sedan Stockholm fick en borgerlig majoritet, enligt Björn A Borg, ordförande för Svenska Hamnarbetarförbundet.

– Vi hamnarbetare i Stockholm, varav samtliga förutom en tillhör Hamnarbetarförbundet, tänker naturligtvis inte riskera våra jobb utan har strategier för att möta olika tänkbara situationer, skriver Björn A Borg på Hamnarbetarförbundets hemsida.

Bilprovning utan monopol

Svensk Bilprovning förlorar sitt monopol på bilbesiktningar från 1 juli. Riksdagen beslutade den 17 december om en avreglering av marknaden.

För att starta konkurrerande verksamheter krävs ackreditering av Swedac (Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll). Det uttalade syftet med avregleringen är lägre priser och bättre service. (Har ni hört den förut?)

Socialdemokraterna och Vänsterpartiet röstade emot. De varnar för att avregleringen kommer att leda till sämre tillgänglighet och högre priser i glesbygden och hänvisar till en enkätundersökning från Svensk Bilprovning i augusti, som visade att 94 procent av kunderna var nöjda.

Sänkta löner förvärrar krisen

Nyligen drog Svenskt Näringsliv igång en kampanj. I stora annonser har vi fått läsa hur svårt det är för företagen och att många går med förlust. Syftet är att vinna sympati för sina egna krav i avtalsförhandlingarna nästa år. Man vill vinna opinionens stöd för noll kronor i löneökningar, för sänkta löner för utsatta grupper och för sämre arbetstrygghet.

Problemet är bara att dessa arbetsgivarförslag inte skulle lindra den ekonomiska krisen, utan i stället förvärra den. Vi vet att 2009 har varit ett krisår. Inte minst LO-kollektivet har fått känna på svåra prövningar genom ökande arbetslöshet och ökad press på arbetsmarknaden. Den globala efterfrågekrisen har slagit hårt mot ett land som Sverige. Men det är en efterfrågekris, och en sådan kan man inte motverka genom att hålla ned löneökningarna till noll.

Tvärtom skulle det innebära att man än mer minskade den inhemska efterfrågan vilket skulle försvåra krisen.

Svensk Näringsliv argumenterar som om vi hade drabbats av en kostnadskris. Som om vi hade en kris som orsakats av att svenska företag haft för höga lönekostnader vilket gjort det svårt för dem att sälja sina produkter på världsmarknaden. Men det är verkligen inte sant.

Tvärtom har de svenska företagen kostnadsmässigt haft stora fördelar jämfört med

konkurrerande företag i Europa. Det kan man tacka den från EMU självständiga penningpolitiken för.

De exportinriktade företagen har drabbats hårt av det globala efterfrågefallet, men flera av dem haft klara fördelar av att kronan anpassat sig. Några genom ren försäljning. Andra genom att det blivit mer lönsamt att förlägga produktion i Sverige i relation med länder som sitter fast i euron. Gentemot euroländerna har svenska exportföretag fått tillfälliga kostnadsfördelar med 10–15 procent.

Men det är de inhemska företagen som ser ut att ha haft störst nytta av den penningpolitiska stimulansen. Dels har fler valt att stanna i Sverige och konsumera. Därmed har efterfrågan på inhemska tjänster varit större än vad den annars hade varit. Dels har de kraftiga räntesänkningarna bidragit till att köpkraften internt stärkts kraftigt. Det är den privata tjänstesektorn som hållit Sverige under armarna i denna kris.

Det blir därför som ett ödets ironi när man tänker på Svenskt Näringslivs kampanjande. De kastade 2003 bort över en halv miljard kronor för att kampanja för ett ja till EMU. Denna kampanj var ett fiasko för organisationen. Men att de förlorade den var bra för företagen, löntagarna och Sverige.

Detsamma kan man säga om deras nuvarande lönesänkarkampanj. Låt oss för löntagarnas, företagens och Sveriges skull se till att de förlorar också denna.

Stefan Carlén

Stöd kampanjen mot Lavaldomen!

Plusgiro 603 95 78 - 7.

[folkrörelsen nej till eu:s fackliga nätverk]

Polskt fack i protest mot IKEA

Den polska fackföreningen Solidarnosc [Solidari- tet] delade ut flygblad i mellandagarna utanför IKEA:s varuhus i Kungens Kurva söder om Stockholm för att väcka uppmärksamhet för sin kamp.

Det handlar om att IKEA i Polen anlitar företag som bland annat försöker tvinga sina anställda att lämna facket och som försöker hindra personalen att ansluta sig till facket. Det är bland annat ett vaktbolag, som heter Solid Security.

Bland de fyra företrädare för Solidarnosc som rest till Sverige från Gdansk fanns Piotr Karpiars, som fick sparken från Solid Security när han drev frågan om fackliga rättigheter där.

Solidarnosc menar att Solid Security inte betalar anständiga löner och vägrar betala för skyddsnet för arbetare som råkar ut för olyckor eller sjukdom, en så kallad socialfond.

Krav på kollektivavtal är olagligt i EU

Landstinget Region Skåne har ställt krav på att privata leverantörer av primärvård måste förbinda sig att teckna kollektivavtal med facket för att kunna bli godkända.

När liknande krav tidigare uppställts vid offentlig upphandling har dessa regelmässigt underkänts av domstol. Länsrätten i Skåne underkände därför Region Skånes krav efter anmälan av en privat läkare.

Krav på kollektivavtal kan få till konsekvens att utländska, exempelvis danska, vårdföretag utesluts från att delta i landstingets valfrihetssystem. Detsamma gäller för svenska företag som av någon anledning inte har tecknat kollektivavtal. Kravet strider därför inte bara mot svensk lag utan även mot EU-fördragets principer om likabehandling och icke-diskriminering.

– Det finns en grundmurad juridik på området och det kan inte råda någon tvekan om regelverket, säger Pär Cronhult, chefsjurist på Konkurrenskommissionen.

Konkurrenskommissionen är inte en myndighet utan en ”oberoende expertgrupp” knuten till

”IKEA ser allvarligt på Solidarnosc anklagelser och är redo för en diskussion baserad på konkreta fakta”, säger Stefan Vanoverbeke i ett skriftligt uttalande, detaljhandelschef för IKEA Polen, i ett uttalande.

IKEA har åtta varuhus i Polen.

”Vi kräver att alla leverantörer följer gällande lagar och regler i de länder där de är verksamma i, men att skapa en socialfond är inte ett lagligt krav i Polen. Det är därför upp till leverantören Solid Security att bestämma om de vill starta en sådan fond eller besluta om de vill stödja sina anställda på andra sätt”, tillägger Stefan Vanoverbeke.

MARLENA LASKOWSKA, SOM OCKSÅ deltog i aktionen, säger till TT att Solidarnosc sedan i oktober försökt få till stånd ett möte med IKEA om de usla förhållandena för säkerhets- och vakt- personalen hos Solid Security som arbetar i IKEA:s affärer, men det har inte IKEA gått med på trots att IKEA vet att Solid Security trakasserar fackliga medlemmar.

Gösta Torstensson

den nyliberala tankesmedjan ”Den nya välfärden”.

Finns det någon som fortfarande undrar varför storföretagens kamporganisationer SAF och Industriförbundet, som numera fusionerat till Svenskt Näringsliv, satsade hundratals miljoner kronor på att driva igenom ett svenskt medlemskap i det odemokratiska och marknadsliberala EU-projektet?

REDAN 1987 REDOVISADE SAF:S dåvarande chefsekonom Jan Herin i SAF-tidningen vilka ”positiva” förändringar arbetsköparna kalkylerade med att ett svenskt närmande till EU skulle generera: Liberalisering av kapitalrörelserna, privatiseringar av delar av den offentliga sektorn, harmonisering av skattesystemet [läs: lägre skatter], nedskärningar av de offentliga utgifterna, samt avreglering av olika marknader och tjänster.

Så snart EU-medlemskapet var i hamn den 1 januari 1995 ställde SAF in siktet på medlemskap i EU:s valutaunion EMU. Varför? Enligt Jan Herin kräver ett svenskt medlemskap i EMU avskaffande kollektivavtal, begränsningar av arbetslöshetsförsäkringen, fleråriga projektanställningar, rejält sänkta ungdomslöner och omöjliggörande av sympatiaktioner.

Gösta Torstensson

